

<https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.03.087>
УДК 338.22:331.556.4 (477)
JEL: F22, F24

О.Т. РИНДЗАК, д-р екон. наук,
с. н. с. відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів,
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України»,
вул. Козельницька, 4, 79026, Львів, Україна,
e-mail: olichkar@yahoo.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9889-3510>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ ВІТЧИЗНЯНИХ МІГРАНТІВ З-ЗА КОРДОНУ *

Розглянуто два напрями державного регулювання приватних грошових переказів з-за кордону, з яких перший пов'язаний безпосередньо із самими переказами і каналами їх пересилання, а другий — із способами їх використання. Проаналізовано світовий досвід щодо механізмів реалізації вказаних напрямів. За результатами соціологічного опитування висвітлено окремі аспекти економічної поведінки мігрантів з України, що може стати інформаційним підґрунтям розробки відповідних заходів державної політики.

Ключові слова: трудові мігранти; грошові перекази; офіційні канали переказів; державна політика; державне регулювання.

Протягом багатьох років Міжнародна організація з міграції (МОМ) проводить ефективну діяльність щодо регулювання міграційних процесів у близько 160 країнах світу під девізом «Міграція для загального блага»¹. МОМ дотримується принципу, що гуманна і впорядкована міграція приносить користь мігранту та суспільству. Для реалізації цього принципу Україна, як й інші держави — члени ООН, має проводити активну політику з максимізації вигід та мінімізації негативів, пов'язаних з міграцією населення. Одним з найбільш вагомих позитивних наслідків міжнародної міграції є грошові перекази трудових мігрантів. Вони зменшують рівень бідності й підвищують

* Статтю опубліковано в рамках виконання наукової теми «Міграційна активність населення Карпатського регіону» (№ державної реєстрації 0119U002010).

¹ IOM Snapshot-2019. About IOM / International Organization for migration [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.iom.int/sites/default/files/about-iom/iom_snapshot_a4_en.pdf

Ц и т у в а н н я: Риндзак О.Т. Державне регулювання грошових переказів вітчизняних мігрантів з-за кордону. *Економіка України*. 2021. № 3. С. 87—98. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.03.087>

загальні показники добробуту певного регіону чи країни. Зокрема, приклади багатьох країн свідчать, що збільшення суми переказів від одного мігранта на 10% здатне знизити рівень бідності на 3,5% [1, с. 18]. Водночас ці надходження можуть сприяти зростанню цін на житло і дещо посилювати інфляцію, оскільки здебільшого витрачаються сім'ями мігрантів на споживання. Це актуалізує потребу в розробці заходів державної політики щодо ефективного використання коштів мігрантів, зокрема, ідеться про стимулювання їх залучення в різні сектори економіки (особливо у вторинний — виробничий та четвертинний — економіку знань).

Актуальність і значущість даної проблеми викликали до неї високий інтерес науковців. На сьогодні багато праць вітчизняних дослідників присвячено аналізу обсягів грошових переказів мігрантів та їх впливу на розвиток країн — донорів робочої сили. Щодо формування державної політики у сфері регулювання грошових переказів, то тут значний внесок здійснили такі вчені, як А. Гайдуцький, Т. Кізима, О. Малиновська, О. Позняк та інші. Не применшуючи ваги цих напрацювань, слід наголосити на недостатній висвітленості й розробленості окремих питань, у тому числі на відсутності комплексного підходу до формування політики щодо грошових переказів вітчизняних трудових мігрантів. Крім того, бракує нових емпіричних досліджень економічної поведінки мігрантів з України чи її окремих регіонів, їхньої готовності вкладати кошти в економіку своєї країни.

Отже, **мета статті** — проаналізувати і систематизувати заходи державної політики щодо регулювання приватних грошових переказів з-за кордону, розглянути окремі аспекти економічної поведінки мігрантів (за результатами соціологічного обстеження).

В українському законодавстві поняття переказу визначається як «рух певної суми коштів з метою її зарахування на рахунок отримувача або видачі йому у готівковій формі»². Ми зосередимо увагу на переказах коштів на батьківщину, які здійснюють приватні особи з-за кордону.

За масштабами надходжень міжнародних приватних грошових переказів Україна посідає перше місце в Східній Європі та Центральній Азії [1, с. 34]. При цьому обсяги переказів постійно зростають. Зокрема, аналіз офіційних даних Національного банку України про грошові перекази трудових мігрантів, узятих до уваги за останнє десятиліття, показує таку картину: у 2007—2013 рр. обсяги грошових переказів в Україну зросли майже удвічі та у 2013 р. становили 8,5 млрд дол. (табл. 1). У 2014 р. вони зменшилися на 2 млрд дол., однак з 2015 р. знову почали зростати. Навіть у періоди скорочення обсягів, ці перекази продовжували справляти великий вплив на розвиток економіки України і, відповідно, на основні макроекономічні показники. Останніми роками обсяги приватних грошових переказів в Україну перевищують обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку нашої держави в декілька разів. Так, у 2019 р. надійшло 3,1 млрд дол. прямих інвестицій³,

² Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2346-III (ред. станом на 03.07.2020 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>

³ Прямі іноземні інвестиції в Україну / Міністерство фінансів України : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>

Таблиця 1. Обсяги приватних грошових переказів в Україну у 2007—2019 рр.

Показники	Роки												
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Надійшло усього (млн дол.)	4922	6177	5370	5862	7019	7526	8537	6489	6959	7535	9264	11 111	12 017
Питома вага грошових переказів у ВВП України (% до ВВП)	3,4	3,4	4,6	4,1	4,1	4,1	4,5	4,8	7,6	8,1	8,2	8,5	7,8

Джерело: складено автором за: Приватні грошові перекази / Національний банк України : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208357> (дата звернення: 24.02.2021).

а приватні грошові перекази перевищували цю суму в чотири рази і становили 12 млрд дол.⁴ Отже, можна зробити висновок, що фінансові потоки в Україну формуються значною мірою за рахунок грошових переказів трудових мігрантів.

Основними країнами надходження переказів в Україну є Польща, Росія, США, Чеська Республіка, Італія, Німеччина. Слід зауважити, що останніми роками при зміні векторів міжнародної міграції українців також змінилась і вага країн надходження коштів. Так, якщо у 2015 р. з Росії надходило 26,4% загального обсягу приватних грошових переказів в Україну, а з Польщі — 19,1%, то у 2018 р. ці показники становили, відповідно, 9,8 і 32,8%⁵. Отже, високий показник приватних грошових трансфертів між країнами може слугувати одним з індикаторів інтенсивності міграційних зв'язків між ними [2, с. 98].

Грошові перекази мігрантів з-за кордону регулюються рядом загальних Законів України: «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»⁶, «Про Національний банк України»⁷, «Про банки і банківську діяльність»⁸, «Про поштовий зв'язок»⁹. Лише у ст. 18 Закону України «Про зовнішню трудову

⁴ Приватні грошові перекази / Національний банк України : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208357> (дата звернення: 24.02.2021).

⁵ Там само.

⁶ Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2346-III (ред. станом на 03.07.2020 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>

⁷ Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV (ред. станом на 01.01.2021 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

⁸ Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (ред. станом на 03.07.2020 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

⁹ Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (ред. станом на 03.07.2020 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

міграцію»¹⁰ зазначено, що держава сприяє створенню умов для здійснення трудовими мігрантами переказів коштів в Україну. Оскільки політика щодо грошових переказів в Україні перебуває на стадії формування, то доцільно розглянути досвід зарубіжних держав у цій сфері.

Емпіричні дослідження у більш як 100 країнах, що розвиваються, свідчать, що від 35 до 75% грошових переказів мігранти відправляють неформальними каналами¹¹ (перезовіють особисто, передають через друзів, знайомих, водіїв та кур'єрів). Аналіз динаміки обсягів приватних грошових переказів в Україну за 2008—2018 рр. (за даними НБУ¹²) показав, що частка неформальних трансфертів становить близько 50%. Отже, передумовою успішності заходів державної політики з максимізації позитивного ефекту від грошових надходжень мігрантів є їх направлення офіційними каналами.

Найбільш поширеним офіційним каналом у світі є міжнародні оператори грошових переказів (Money transfer operator). Серед них найпотужнішим лідером виступає компанія Western Union, що охоплює 26% ринку трансфертних фінансових послуг [3, с. 207]. Крім того, до першої п'ятірки провайдерів за обсягом переказів входять: UAE Exchange, Money Gram, RIA, Transferwise [4]. За даними НБУ, найбільш популярними в Україні є Western Union (59% грошових переказів в Україну у 2018 р.), Money Gram (23%) та Intel Express (8%) [5].

За даними Світового банку, середня вартість переказу, станом на 2017 р., була 7,45% від його суми¹³. Найдорожчими залишаються послуги банків, у яких вартість таких послуг доходить до 11,18%. Майже удвічі дешевшою є вартість грошових трансфертів, здійснених за допомогою операторів грошових переказів (6,32%) і поштових служб (6,57%)¹⁴. Сьогодні мобільні оператори є найдешевшим типом провайдерів послуг з грошових переказів (2,87%)¹⁵. Слід зауважити, що за останні роки середня вартість грошових переказів у світі поступово знижується через зростання конкуренції та тиск країн G20 і ЄС. Ці інституційні об'єднання ставлять за мету здешевити перекази, відповідно, до 5 і 3% [4].

Очевидно, що здешевлення грошових переказів є надзвичайно важливим, але все ж не достатньо дієвим заходом, здатним направити кошти мігрантів офіційними каналами. На наш погляд, в Україні хоча б на перший період доцільно застосувати адресні механізми стимулювання надходжень від мігрантів. У багатьох країнах уже успішно діють схожі практики. Так,

¹⁰ Про зовнішню трудову міграцію : Закон України від 05.11.2015 р. № 761-VIII (ред. станом на 27.12.2019 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19#Text>

¹¹ Topic 4 — Formal vs. Informal Remittances / Social Science Research Council [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.ssrc.org/publications/view/4297524A-B74F-DE11-AFAC-001CC477EC70/> (дата звернення: 14.05.2020).

¹² Приватні грошові перекази / Національний банк України : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208357> (дата звернення: 24.02.2021)

¹³ Remittance Prices worldwide : An analysis of trends in cost of remittance services / The World Bank. — 2017. — Iss. 21. — 17 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://remittanceprices.worldbank.org/sites/default/files/rpw_report_march_2017.pdf

¹⁴ Там само. — Р. 12.

¹⁵ Там само. — Р. 12.

аналіз зовнішньої міграційної політики у 150 країнах світу показав, що 42% держав використовують один чи більше заходів щодо заохочення надходжень від своєї діаспори. Зокрема, 26% урядів вживають політику зниження вартості грошових переказів, 21% мають систему пільг чи звільнень від сплати податків, розроблену спеціально для своєї діаспори, ще 21% створюють преференції своїй діаспорі в наданні кредитів чи розподілі ліцензій¹⁶.

Практика окремих країн демонструє успішність запуску депозитно-накопичувальних банківських послуг як важливого джерела залучення коштів мігрантів у розвиток країни їх походження [6]. Зокрема, накопичувальні рахунки для мігрантів формуються під певні проекти (купівля житла, здобуття освіти чи започаткування власної справи) [3, с. 211]. Крім того, збільшенню надходжень коштів з-за кордону сприятимуть встановлення вигідного для мігрантів чи представників діаспори обмінного курсу, розвиток нових каналів грошових переказів, страхування цих переказів і запровадження різних державних програм, спрямованих на соціально-економічний захист мігрантів (наприклад, страхових, кредитних, пенсійних тощо).

Направити кошти мігрантів на розвиток економіки України можна також за допомогою спеціальних заходів кредитної та цінової політики, як це практикують інші країни. Наприклад, у Єгипті та Молдові з метою стимулювання розвитку сільського господарства встановлено пільгові ціни на купівлю землі мігрантами [3, с. 212]. Одним із способів залучення коштів з-за кордону є міграційні облігації — спеціальні державні цінні папери, які уряд розміщує серед мігрантів та діаспори. Власники облігацій мають право отримати готівку за першою вимогою, крім того, їм пропонуються вигідні проценти й обмінні курси. На сьогодні таким механізмом скористалося більш як 20 країн світу. Особливо успішним виявився досвід Ізраїлю та Індії, яким за 60 років вдалося отримати від своїх мігрантів 40 млрд дол. [7, с. 118]. Як правило, залучені в такий спосіб кошти держави використовують для покращення соціальної інфраструктури, запровадження спеціальних проектів розвитку освіти, житла, системи охорони здоров'я, фінансування державного боргу та ін. У цілому прив'язка облігацій до конкретних суспільно важливих проектів і програм збільшує шанси залучення коштів з-за кордону.

За підрахунками фахівців, запровадження міграційних облігацій в Україні дозволило б залучати до 4 млрд дол. щороку [7, с. 119]. Однак на сьогодні ринок міграційних облігацій у нашій державі ще не сформовано. Цю проблему порушують лише окремі фахівці, вона ще не дійшла навіть до стадії широкого обговорення і диспуту.

Ще одним способом використання заощаджень мігрантів на розвиток країни чи регіону їх походження є співробітництво уряду з об'єднаннями діаспори. Однією з найбільш відомих схем є мексиканська програма *Tres por Uno* («Три до одного»). Так, сума грошей, яку колективно надсилають мігранти для підтримки проектів локального розвитку, потроюється шляхом фінансування з республіканського, штатних і муніципальних бюджетів

¹⁶ International Migration Policies: Data Booklet (ST/ESA/SER.A/395). — N.-Y. : United Nations, Department of Economic and Social Affairs. Population Division, 2017. — P. 7 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/policy/international_migration_policies_data_booklet.pdf

тів¹⁷. Протягом останніх 20 років за допомогою цієї програми в інвестиційні проєкти було залучено 500 млн дол. [3, с. 213].

Очевидно, що успішність державного регулювання грошових переказів мігрантів значною мірою залежить від їх економічної поведінки, бажання та готовності вкладати кошти в розвиток своєї країни. Дослідження свідчать, що більшість (близько 70%) трудових мігрантів здійснюють свої перекази для підтримки чоловіка/дружини/дітей і водночас майже половина — з метою накопичення заощаджень в Україні¹⁸. Для детальнішого вивчення цього питання скористаємося результатами соціологічного дослідження, проведеного за участю автора працівниками відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіону (ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України»). Збирання первинної інформації проводилось у березні — квітні 2020 р. методом опитування шляхом самозаповнення анкет (selfadministered). Онлайн-опитування було поширено через соціальні мережі та сучасні засоби комунікації серед повнолітніх мігрантів — вихідців із Карпатського регіону України (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська та Чернівецька області), які на момент дослідження перебували за кордоном. В опитуванні взяли участь 163 мігранти, з яких 55,2% — жінки і 44,8% — чоловіки. Більшість опитаних репрезентували молоді люди віком до 30 років (37,5%) і 31—45 років (50,8%); частка осіб середнього віку (46—60 років) становила 6,8%, літнього віку — 4,9%. Середній вік респондентів дорівнював 35 років.

Результати дослідження показали, що значну частину зароблених за кордоном грошей мігранти витрачають у країні свого перебування (рис. 1). Лише кожен п'ятий витрачає там менш як 20% зароблених коштів і ще 16% — менш як половину (30—50%). Приблизно однакова кількість мігрантів, що становить по 24 і 23%, витрачають за кордоном, відповідно, 50—70 і 80—90%. Частка осіб, котрі витрачають усі гроші у країні свого перебування, дорівнює 18%.

Слід зауважити, що в розподілі відповідей на аналізоване запитання було виявлено характерні відмінності за гендерною ознакою. Так, майже третина чоловіків витрачають у країні свого перебування менш як 20% зароблених грошей. Натомість, частка жінок з таким показником становить усього 9%. У цілому майже половина жінок використовують за кордоном понад 80% своїх доходів. На трансфертну поведінку мігрантів впливає ціла низка чинників, основними з яких є: індивідуальні соціально-психологічні характеристики особистості, тривалість проживання і статус у країні перебування, плани щодо повернення, сімейний стан, склад сім'ї та її місцезнаходження. Можливо, в опитуванні взяли участь здебільшого жінки з невеликим рівнем доходів, а також ті, котрі ще не мають дітей або їх діти проживають з ними за кордоном. Крім того, в Україні ще досить поширеною залишається патріархальна модель сім'ї, де про матеріальне забезпечення родини дбає в основному муж-

¹⁷ Interrelations between Public Policies, Migration and Development / OECD. — Paris : OECD Publishing, 2017. — P. 238 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dx.doi.org/10.1787/9789264265615-en> (дата звернення: 08.01.2020).

¹⁸ Міграція як чинник розвитку в Україні. Дослідження фінансових надходжень, пов'язаних з міграцією, та їх впливу на розвиток в Україні. — К. : Представництво МОМ в Україні, 2016. — С. 56.

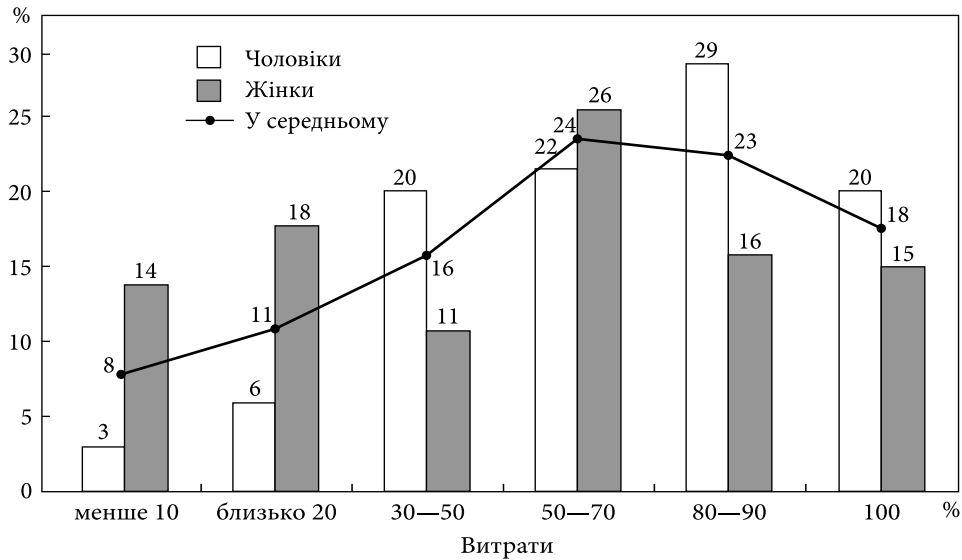

Рис. 1. Частки зароблених коштів, які мігранти витрачають за кордоном (%)
Джерело: складено автором за результатами соціологічного опитування.

Таблиця 2. Способи використання в Україні зароблених за кордоном грошей

Способи	% спостережень
Задоволення щоденних потреб родини (придбання продуктів харчування, одягу, оплата послуг тощо)	50,3
Проживання під час перебування в Україні	32,5
Придбання товарів тривалого користування (автомобіль, телевізор, пральна машина тощо)	18,4
Заощадження	16,6
Ремонт, реконструкція житла	15,3
Придбання житла	7,4
Оплата навчання	4,3
Благодійні внески	4,3
Сплата кредиту, повернення боргів	3,7
Відкриття або розвиток власного бізнесу	2,5
Грошові вклади в банк під проценти	2,5
Не заробляю грошей за кордоном	7,4
Не роблю грошових переказів в Україну	23,9

Джерело: складено автором за результатами соціологічного опитування.

чина. Однак пояснення гендерних відмінностей у витратах зароблених за кордоном коштів потребує ґрунтовніших і глибших досліджень.

Решта зароблених за кордоном грошей, які не витрачаються в країні перебування, здебільшого йдуть на задоволення щоденних потреб родини (50,3% відповідей) та проживання мігранта під час перебування в Україні (32,5%) (табл. 2). Крім того, поширеними способами використання грошей на батьківщині є: придбання товарів тривалого користування; накопичення заощаджень; ремонт, реконструкція житла. Водночас майже чверть

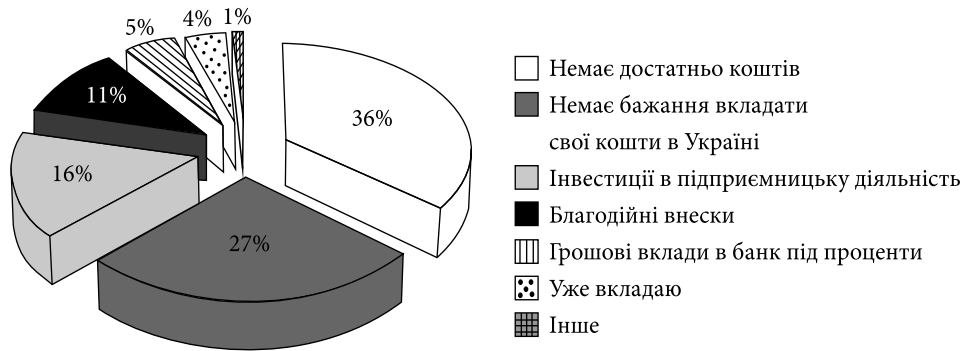

Рис. 2. Готовність мігрантів вкладати кошти в Україні (% респондентів)

Джерело: складено автором за результатами соціологічного опитування.

учасників обстеження зазначили, що не здійснюють грошових переказів в Україну, а ще 7% не заробляють грошей за кордоном (перебувають у декретній відпустці чи вчаться).

У цілому результати дослідження виявили низьку готовність мігрантів вкладати зароблені гроші в Україні. Так, більш як третина опитаних зазначили, що не мають достатньо коштів, а кожен четвертий — не має бажання цього робити (рис. 2). Лише 4% респондентів уже вкладають свої кошти в Україні.

Найпоширенішими способами можливого вкладання коштів в Україні виявились інвестиції у підприємницьку діяльність (16% респондентів) та благодійні внески (підтримка дитячих будинків, будинків престарілих, разова медична допомога тим, хто її потребує, допомога малозабезпеченим сім'ям, безпритульним тваринам та ін.) (11%). Усього 5% учасників дослідження виявили готовність здійснювати грошові вклади в банках України під проценти. Серед інших відповідей говорили про бажання витратити кошти лише на допомогу сім'ї та батькам в Україні.

Оскільки основною метою грошових переказів мігрантів є підтримка своїх родин, то для продуктивного використання цих коштів доцільним, на нашу думку, є вплив з боку держави на способи заощаджень домогосподарств — реципієнтів цих переказів. Тут ідеться про необхідність стимулювання депозитів та вкладів у банки України, підвищення їх надійності й, відповідно, рівня довіри до них з боку населення. Враховуючи, що більшість отриманих з-за кордону коштів витрачається на щоденне споживання та купівлю товарів тривалого користування¹⁹, важливим є вплив на споживчу поведінку одержувачів переказів, що передбачає популяризацію товарів вітчизняного виробництва і створення привабливих пропозицій для їх купівлі [3, с. 209]. Крім того, для продуктивного використання переказів необхідно стимулювати інвестиції домогосподарств, які отримують ці перекази, у перспективні сфери економіки і розвиток людського капіталу, зокрема в освіту та охорону здоров'я.

¹⁹ Звіт щодо методології, організації проведення та результатів модульного вибіркового обстеження з питань трудової міграції в Україні. — Будапешт : МОП, 2013. — С. 93.

Рис. 3. Напрями і заходи державної політики щодо грошових переказів мігрантів
Джерело: побудовано автором за [1, с. 27].

Таким чином, можна виокремити два напрями політики, пов'язаної з грошовими переказами мігрантів (рис. 3):

- політика, спрямована безпосередньо на самі перекази та механізми їх пересилання;
- політика щодо використання переказів.

У межах першого напрямку метою державної політики є здійснення переказів через офіційні канали або збільшення їх обсягів. Другий напрям політики може бути націлений на скерування переказів в інтересах розвитку регіону (країни) походження мігрантів, а також їх продуктивне використання. Основні заходи, які застосовує держава для досягнення відповідної мети, нами систематизовано на основі розглянутого вище досвіду окремих країн і власних міркувань (рис. 3). Ці заходи є досить взаємопов'язаними, і реалізація одного з них може сприяти досягненню не однієї, а кількох цілей. Наприк-

лад, запровадження випуску міграційних облігацій під конкретні суспільно значущі проекти збільшує обсяги переказів і водночас направляє їх в інтересах розвитку країни чи регіону походження мігрантів.

ВИСНОВКИ

Зростаючі обсяги і можливість позитивного впливу грошових переказів з-за кордону на розвиток національної економіки актуалізують важливість їх належного державного регулювання. Однак на сьогодні доводиться констатувати, що чіткої політики стосовно приватних грошових переказів мігрантів з-за кордону в Україні ще не сформовано. Зарубіжні країни демонструють багатий арсенал заходів державної політики щодо збільшення обсягів переказів, їх скерування офіційними каналами і продуктивного використання. Важливими для України кроками на початкових етапах, на нашу думку, є такі: поетапне зниження вартості переказів для мігрантів (принаймні, на певний період), створення умов для формування накопичувальних рахунків мігрантів під певні приватні цілі (придбання чи реконструкція житла, відкриття власної справи, здобуття освіти і т. п.), формування механізмів заохочення заробітчани інвестувати свої кошти в суспільно важливі проекти, посилення співпраці з об'єднаннями мігрантів за кордоном.

Слід зауважити, що фінансовий та інвестиційний клімат має значний вплив на те, яким чином будуть використані надходження від мігрантів. Отже, максимізація позитивного ефекту від грошових переказів мігрантів вимагає комплексного підходу, що передбачає не тільки запровадження спеціальних заходів державної міграційної, фінансової, податкової, кредитної та іншої політики, а й формування сприятливого макроекономічного середовища в цілому (скорочення інфляції, детінізація економіки, покращення умов для розвитку підприємництва та інвестиційної діяльності тощо).

Результати соціологічного дослідження свідчать, що більшість мігрантів не витрачають за кордоном усіх зароблених там коштів. Значна частина грошей надсилається на батьківщину для задоволення щоденних потреб родини і на проживання самого мігранта під час перебування в Україні. При цьому респонденти продемонстрували низький рівень готовності вкладати свої кошти в Україні. Результати опитування слугують додатковим підтвердженням необхідності формування науково обґрунтованої державної політики, спрямованої на посилення позитивного ефекту від приватних грошових трансфертів з-за кордону. Розробка рекомендацій щодо її розробки становить перспективу подальших досліджень з цієї проблематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Малиновська О.А. Перекази мігрантів з-за кордону: обсяги, канали, соціально-економічне значення : аналіт. доповідь. — К. : НІСД, 2013. — 67 с.
2. Біль М.М. Просторова мобільність населення: теорія, методологія, практика : моногр. ; [нак. ред. У.Я. Садова]. — Львів : ПІАС, 2018. — 392 с.
3. Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії : моногр. — К. : НІСД, 2018. — 472 с.
4. Romaldini M. How is the international money transfer market evolving? [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.toptal.com/finance/market-research-analysts/international-money-transfer>
5. Віннічук Ю. Найпопулярніші платіжні системи України / Бизнес цензор. — 2019. — 12 квіт. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://biz.censor.net.ua/resonance/3121553/nayipopulyarnsh_platjn_sistemi_ukrani
6. Гайдучкий А. Боротьба за мігрантів. Україні приготуватися / ZN,UA. — 2018. — 28 вер. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://dt.ua/internal/borotba-za-migrantiv-ukrayini-prigotuvatisya-289703_.html?action=sort&sort=popular&slice=0&limit=20 (дата звернення: 03.03.2019).
7. Махонюк О.В. Міграційні облигації як інструмент неінфляційного фінансування національної економіки: приховані ризики сьогодення // Регіональна економіка. — 2013. — № 4 (70). — С. 117—129.

Стаття надійшла 03.02.2021

REFERENCES

1. Malynovska O. Money transfers of migrants from abroad: rates, channels, socioeconomic value; analytical report. Kyiv, NISS, 2013, 67 p. [in Ukrainian].
2. Bil M. Spatial mobility of the population and its regulation in the context of human development policy (U. Sadova (Ed.)). Lviv, PIAS, 2018, 392 p. [in Ukrainian].
3. Malynovska O. Migration policy: global context and Ukrainian reality. Kyiv, NISS, 2018, 472 p. [in Ukrainian].
4. Romaldini M. How is the international money transfer market evolving? Available at: <https://www.toptal.com/finance/market-research-analysts/international-money-transfer>
5. Vinnichuk Y. Most popular Ukrainian payment systems. *Biznes Cenzor*, April 12, 2019, available at: https://biz.censor.net.ua/resonance/3121553/nayipopulyarnsh_platjn_sistemi_ukrani [in Ukrainian].
6. Haidutsky A. Migrants effort. Ukraine get ready. ZN, UA, September 28, 2018, available at: https://dt.ua/internal/borotba-za-migrantiv-ukrayini-prigotuvatisya-289703_.html?action=sort&sort=popular&slice=0&limit=20 [in Ukrainian] (accessed on: 03.03. 2019).
7. Makhonyuk O. Migration Bonds as a Tool of the Non-Inflationary Financing of the National Economy: Hidden Risks of Present. *Regional Economy*, 2013, No. 4 (70), pp. 117-129 [in Ukrainian].

Received on February 03, 2021

Olha Ryndzak, Dr. Sci. (Econ.),
Senior Researcher of the Department of Problems
of Social and Humanitarian Development of the Region,
State Institution «Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine»,
4, Kozelnytska St., Lviv, 79026, Ukraine

STATE REGULATION OF THE NATIVE MIGRANTS' REMITTANCES

The remittances of the migrants can become one of the most significant positive results of international migration. Still, the usage of their capabilities demands scientific-based prudent state control. In Ukraine, the policy in this field is merely at the stage of the development. The international experience of the realization of the ways of revenue stimulation from international migrants and the main ways of their mobilization in the development of countries – suppliers of the labor power have been reviewed. The main channels of international money transfers and their fees have been analyzed. According to the sociological survey of the Ukrainian migrants, the individual aspects of their economic behavior have been clarified. In this connection, it turned out that most of the respondents send their funds to Ukraine, where they are mostly spent to the satisfaction of daily needs of the family and also to the accommodations of the migrant during his staying home. Besides, in Ukraine, the common ways of use of money earned abroad are the purchase of durable goods, savings, repairs, and housing reconstruction. In the meantime, the survey has exposed the low willingness to invest their money in Ukraine. The investments into the business function are the most common way of the possible investment of the migrant funds. The research has proved the necessity of the state policy development in the field of regulation of the remittances. The measures of such regulations are systematized in two directions. The first one applies to the transfers and transferring channels themselves. The objective of such regulation is the money transfers of the migrants from abroad through the official channels and increasing of their rate. The second one is connected directly with the transfer usage. Its objective is the spending of such funds for the benefit of development and their effective usage.

Keywords: *labor migrants; money transfers; remittances; official transfers channels; state policy; state control.*